

MAVİ BAYRAK UYGULAMASININ ÖNEMİ, ÖLÇÜTLERİ VE ÜLKELERE GÖRE DURUM DEĞERLENDİRMESİ

Arş. Gör. Remzi FİŞKİN Arş. Gör. Erkan ÇAKIR

Arş. Gör. Emin Deniz ÖZKAN

Dokuz Eylül Üniversitesi, Denizcilik Fakültesi, Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölümü

TURİZM SEKTÖRÜ

- Sağlık ve termal turizmi
- Kış turizmi
- Deniz turizmi
- İnanç turizmi
- Yayla turizmi
- Golf turizmi
- Av turizmi
- Kongre turizmi vb.

- Doğal kaynakları ve doğayı önemseyen turizm anlayışı
 - Çevre farkındalığı üzerine yenilik stratejileri

- ✓ Pazar içinde rekabet avantajı
- ✓ Rakiplere karşı üstünlük

EKO-ETİKETLER (ECO-LABELS)

- Eko etiketler, uluslararası alanda çevre politikalarını uygulamaya koymak için geliştirilmiş ekonomik araçlardır.
- Eko etiketler, içinde bulunduğu sektörde bilinçlenmeyi arttıran, çevresel tahribatın engellenmesini sağlayan, bu alanda faaliyet gösteren firmaların ulusal çevre yönetmeliklerine uyumunu sağlamada destek olmayı ve aynı zamanda rekabet gücüne katkı vermeyi amaçlayan araçlardır.

TURİZM SEKTÖRÜ İLE BAĞLANTILI EKO-ETIKETLER

Eko - Etiket	Bölge	İlgili Sektörler
<u>Beluga</u>	Avrupa	Turizm, Ulaştırma
<u>BIO Hotels</u>	Avrupa	Gıda, Turizm
<u>Blue Angel</u>	Uluslararası	Turizm, Taşımacılık, Ambalaj, Tekstil
<u>Blue Flag</u>	Uluslararası	Turizm
<u>Carbon Neutral Certification</u>	Uluslararası	Multidisipliner
<u>Carbon Reduction Label</u>	Uluslararası	Multidisipliner
<u>Certified Green Restaurant</u>	ABD	Gıda, Turizm
<u>Climatop</u>	Uluslararası	Multidisipliner
<u>EarthCheck</u>	Uluslararası	Turizm, Ulaştırma
<u>Eco Hotels Certified</u>	Avrupa	Turizm
<u>EcoMark Africa</u>	Afrika	Turizm, Deniz Ürünleri, Orman Ürünleri, Tarım
<u>Estonian Ecotourism Quality Label</u>	Avrupa	Turizm
<u>EU Ecolabel</u>	Avrupa	Tekstil, Turizm, Elektronik, Orman Ürünleri
<u>Fair for Life</u>	Uluslararası	Turizm, Gıda, Tekstil
<u>Green Globe Certification</u>	Uluslararası	Turizm, Ulaştırma
<u>Green Key</u>	Uluslararası	Turizm
<u>Green Leaf Eco Standard</u>	Uluslararası	Turizm
<u>Green Seal</u>	Uluslararası	Gıda, Turizm
<u>Green Tourism Business Scheme</u>	Uluslararası	Turizm
<u>International Eco Certification Program</u>	Uluslararası	Turizm
<u>Legambiente Turismo</u>	Avrupa	Turizm
<u>Nature's Best Ecotourism</u>	Avrupa	Turizm
<u>NoCO2</u>	Uluslararası	Multidisipliner
<u>Steinbock</u>	Avrupa	Turizm
<u>Viabono</u>	Avrupa	Turizm

Kaynak: Ecolabel Index, 2015.

ARAŐTIRMANIN AMACI

Çevreye duyarlı yönetimi ve turizmi teşvik edici olması sebebiyle giderek birçok ÷lke tarafından kabul görmeye başlayan Mavi Bayrak programı Türkiye’de de oldukça ilgi görmekte ve tanınmaktadır.

Bu çalışmada, Mavi Bayrak sisteminin deniz turizmi sektörü içindeki önemine ve değerlendirme ölçütlerine değinilerek ÷lkelere göre durum değerlendirmesi yapılmaya çalışılmıştır. Bunun yanında, diğerk ÷lkeler içinde Türkiye’nin mevcut durumunun ortaya konması amaçlanmıştır.

LİTERATÜR TARAMASI

Mavi Bayrak ve diğer eko-etiket uygulamalarının ziyaretçiler açısından önemli ve karar aşamasında belirleyici olduklarını ortaya koyan çalışmalar;

Font (2002)

Kozak ve Nield (2014)

Capacci ve diğ. (2015)

Lucrezi ve diğ. (2015)

Mavi Bayrak ve diğer eko-etiket uygulamalarının ziyaretçiler açısından çok önemli olmadığı ve plaj ziyaretçileri arasında çok da bilinmediğini gösteren çalışmalar;

Tudor ve Williams (2006)

Marin ve diğ. (2009)

Philips ve House (2009)

McKenna ve diğ. (2011)

Mavi Bayrak ve eko-etiket uygulamalarının ekonomik etkileri üzerine yapılan çalışmalar;

Sipic (2010)

Dodds (2010)

Torrent ve diğ. (2011)

Blackman ve diğ. (2012)

Capacci ve diğ. (2015)

Mavi Bayrak veya herhangi bir eko-etiket sahibi plaj, marina ve yatların turistlerin karar verme sürecine etkileri üzerine yapılan çalışmalar;

Duck (2009)

Geldenhuis ve Merwe (2014)

Lucrezi ve Merwe (2015)

Capacci ve diğ. (2015)

MAVİ BAYRAK UYGULAMASI

Mavi Bayrak

- Plaj
- Marina
- Yat

Uygulamanın amacı;

- *Su kalitesi*
- *Çevre eğitimi ve bilgilendirme*
- *Emniyet ve hizmetler*
- *Çevre yönetimi*

başlıklarındaki değerlendirme ölçütlerinin uygulanması yoluyla plaj ve marinalardaki sürdürülebilir gelişmeyi sağlamaktır.

Fransa, 1985

Avrupa, 1987
(FEEE)

Uluslararası, 2001
(FEE)

FEEE: Foundation for Environmental Education in Europe (Avrupa Çevre Eğitim Vakfı)

FEE: Foundation for Environmental Education (Uluslararası Çevre Eğitim Vakfı)

Mavi Bayrak uygulamasının bir ülkedeki vakıf veya dernek aracılığıyla yürütülebilme zorunluluğu sebebinden dolayı, Türkiye’de uygulama çalışmalarını yürütmek amacıyla Turizm Bakanlığı tarafından 1993 yılında TÜRÇEV kurulmuştur.

MAVİ BAYRAK UYGULAMASI BAŞVURU VE DEĞERLENDİRME SÜREÇLERİ

- Başvuru yapmak isteyen plaj ve marinalar öncelikle, FEE'ye bağlı olan kendi ulusal Mavi Bayrak uygulayıcısı ile irtibata geçmelidir.
- Ulusal uygulayıcılar ilgili taraflara, başvuru formu ve prosedür ile ilgili talimatları sağlar.
- Başvurular önce ulusal jüri, daha sonra uluslararası jüri tarafından incelenir.
- Ulusal jüri, ülkesindeki adayları incelemek ve Mavi Bayrak ölçütlerine uygun olup olmadığına karar vermek üzere yılda bir kez toplanmaktadır.
- Kabul edilen adaylar daha sonra uluslararası jüriye sevk edilir.

- Uluslararası Mavi Bayrak jürisi, dünyanın farklı bölgelerinden adayları incelemek üzere yılda iki kez toplanır.
- Uluslararası jüri tarafından kabul edilen adaylara bir sezon için Mavi Bayrak ödülü verilir.
- Ödül almış bir plaj veya marinanın tüm ölçütleri karşıladığından emin olmak için ulusal ve uluslararası denetleyiciler tarafından sezon boyunca denetlemeler yapılmaktadır. Herhangi bir sorun tespit edildiği takdirde, düzeltilene kadar Mavi Bayrak ödülü geri alınır. Eğer sorun çok ciddi ise, veya belli bir sürede giderilmiyorsa, sezonun geri kalanı için Mavi Bayrak geri alınır.

Ulusal Mavi Bayrak Jürisi	Uluslararası Mavi Bayrak Jürisi
<ul style="list-style-type: none">▪ Çevre Bakanlığı▪ Sağlık Bakanlığı▪ Turizm Bakanlığı ve/veya Ulusal Turizm Birliği▪ Yerel Yönetimler Birliği▪ Ulusal Yelkencilik Birliği veya diğer Marina Uzmanları▪ Plaj/Marina Yöneticileri Birliği▪ Ulusal Cankurtarma Birliği▪ Eğitim Uzmanları▪ Diğer Sivil Toplum Kuruluşları▪ Diğer Uzmanlar	<ul style="list-style-type: none">▪ FEE Yönetim Kurulu▪ Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP)▪ Dünya Turizm Örgütü (WTO)▪ Uluslararası Cankurtarma Federasyonu (ILS)▪ Uluslararası Deniz Endüstrisi Birlikleri Konseyi (ICOMIA)▪ Uluslararası Doğayı Koruma Birliği (IUCN)▪ Çevre Eğitimi Uzmanı▪ Sağlık Uzmanı▪ Avrupa Kıyı Koruma Birliği (EUCC)▪ Avrupa Birliği (yalnızca Avrupa ülkeleri için)

Kaynak: FEE

MAVİ BAYRAK DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

- Mavi Bayrak ölçütleri FEE tarafından hazırlanmaktadır.
- FEE'nin belirlediği genel ölçütler minimum ölçütler olup, her ülkeninin kendi ulusal organizasyonu daha zorlayıcı ölçütleri belirleme hakkına sahiptir.
- Uluslararası Jüri, son denetlemeyi minimum ölçütler üzerinden yaparken yerel denetlemelerde denetleyiciler, o ülkede uygulanan ölçütlerin bütününe göre hareket etmektedir.

- Mavi Bayrak ölçütleri her 5 yılda bir yeniden gözden geçirilmekte ve güncellenmektedir.
- Mavi Bayrak ödülü için şu başlıklar altında bir dizi temel ölçütün sağlanması gerekmektedir:

1. *Su kalitesi*
2. *Çevre Eğitimi ve Bilgilendirme*
3. *Çevre Yönetimi*
4. *Emniyet ve Hizmetler*

Plajlar için Mavi Bayrak ölçütleri

- Çevre Eğitimi ve Bilgilendirme
- Yüzme Suyu Kalitesi
- Çevre Yönetimi
- Emniyet ve Hizmetler

33 ölçüt
(30 zorunlu + 3 kılavuz)

Marinalar için Mavi Bayrak ölçütleri

- Çevre Eğitimi ve Bilgilendirme
- Çevre Yönetimi
- Emniyet ve Hizmetler
- Su Kalitesi

25 ölçüt
(21 zorunlu + 4 kılavuz)

- ✓ Bu ölçütler kapsamında plajlardan 15 gün ara ile sezon süresi boyunca deniz suyu numunesi alınmakta ve analizler yapılmaktadır.
- ✓ Bu analizler 'Avrupa Birliği Yüzme Suyu Direktifleri' kapsamında değerlendirilmektedir.
- ✓ Marinalar için deniz suyu analizi istenmemekte, sadece deniz suyunun fiziksel görüntüsü değerlendirilmektedir.

YATLAR İÇİN BİREYSEL MAVİ BAYRAK

FEE → 2004

TÜRKİYE → 2007

- ✓ Mavi Bayrak ödüllü yatlarda, atık suların takip formu ile kayıt altına alınması ve marinada bulunması zorunlu olan lisanslı atık su alım tesislerine düzenli olarak boşaltılması sağlanmaktadır.
- ✓ Böylelikle teknelerin seyir halinde iken yapacakları kaçak deşarjların önüne geçilmiş olur.

Bireysel tekne sahipleri Mavi Bayrak Çevre Davranış Kuralları'nı (Environmental Code of Conduct) taahhüt ettikleri takdirde bireysel Mavi Bayrak'a sahip olabilmektedirler.

UYGULAMAYA BAŞLANACAK YENİ DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Sürdürülebilir tekne turizmi ile ilgili herhangi bir faaliyet,

- Dalış
- Balina izleme
- Doğa izleme
- Hobi balıkçılığı vb.

Mavi Bayrak belgelendirme sürecine dahil olabilecektir.

2016 yılında bu ölçütlerin uygulamaya başlanması beklenmektedir.

MAVI BAYRAK UYGULAMASININ ÜLKELERE GÖRE ANALIZI VE TÜRKİYE'NİN MEVCUT DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

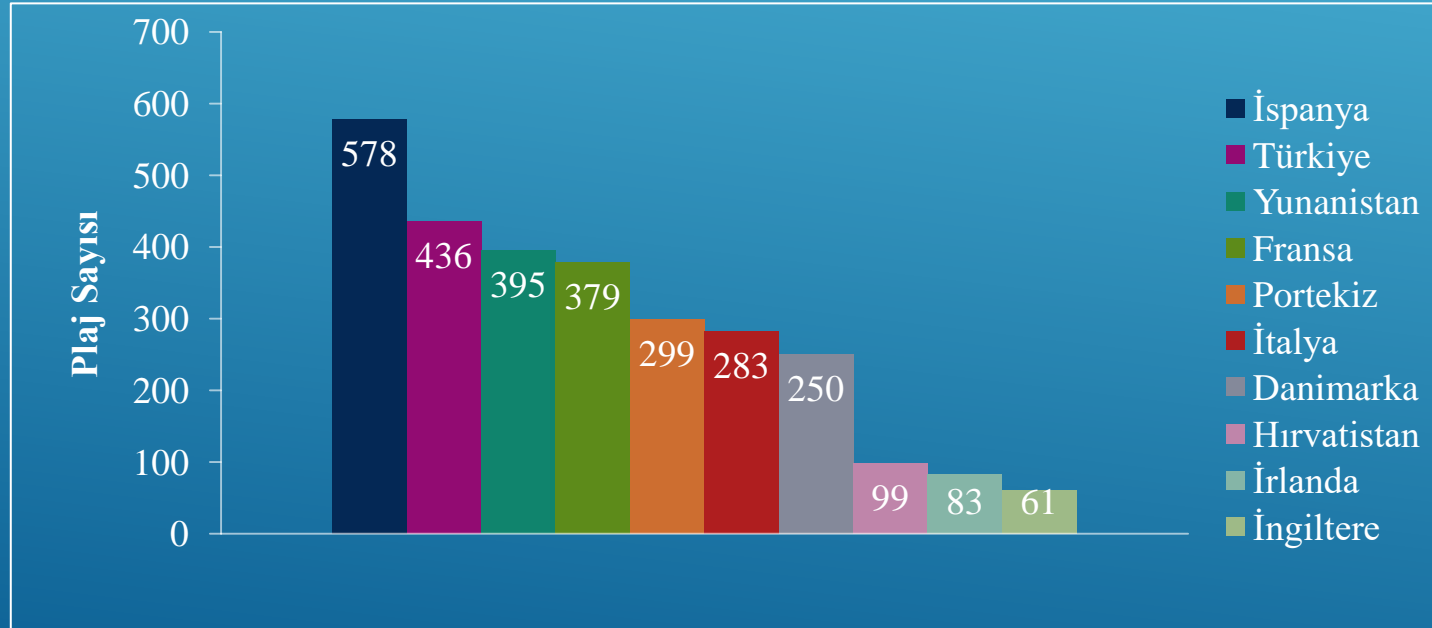
Mavi Bayraklı Ülkeler (Toplam 4154 tesis)

Almanya	Güney Afrika	Kanada	Saint Martin
BAE	Güney Kıbrıs	Karadağ	Sırbistan
Bahamalar	Hırvatistan	Kuzey İrlanda	Slovenya
Belçika	Hollanda	Letonya	Trinidad Tobago
Brezilya	İngiltere	Litvanya	Tunus
Bulgaristan	İrlanda	Malta	Türkiye
Danimarka	İskoçya	Meksika	Ukrayna
Dominik C.	İspanya	Norveç	US Virgin Adaları
Estonya	İsrail	Polonya	USA
Fas	İsveç	Portekiz	Ürdün
Fransa	İtalya	Porto Riko	Yeni Zelanda
Fransız Açık Deniz Bölgesi	İzlanda	Romanya	Yunanistan
Galler			

2015 Yılı Uluslararası Mavi Bayraklı Plaj Sıralaması (İlk 10)

Ülke	Plaj Sayısı	Ülke	Plaj Sayısı
1. İspanya	578	6. İtalya	283
2. Türkiye	436	7. Danimarka	250
3. Yunanistan	395	8. Hırvatistan	99
4. Fransa	379	9. İrlanda	83
5. Portekiz	299	10. İngiltere	61
Diğer Toplam	605	Genel Toplam	3468

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2015

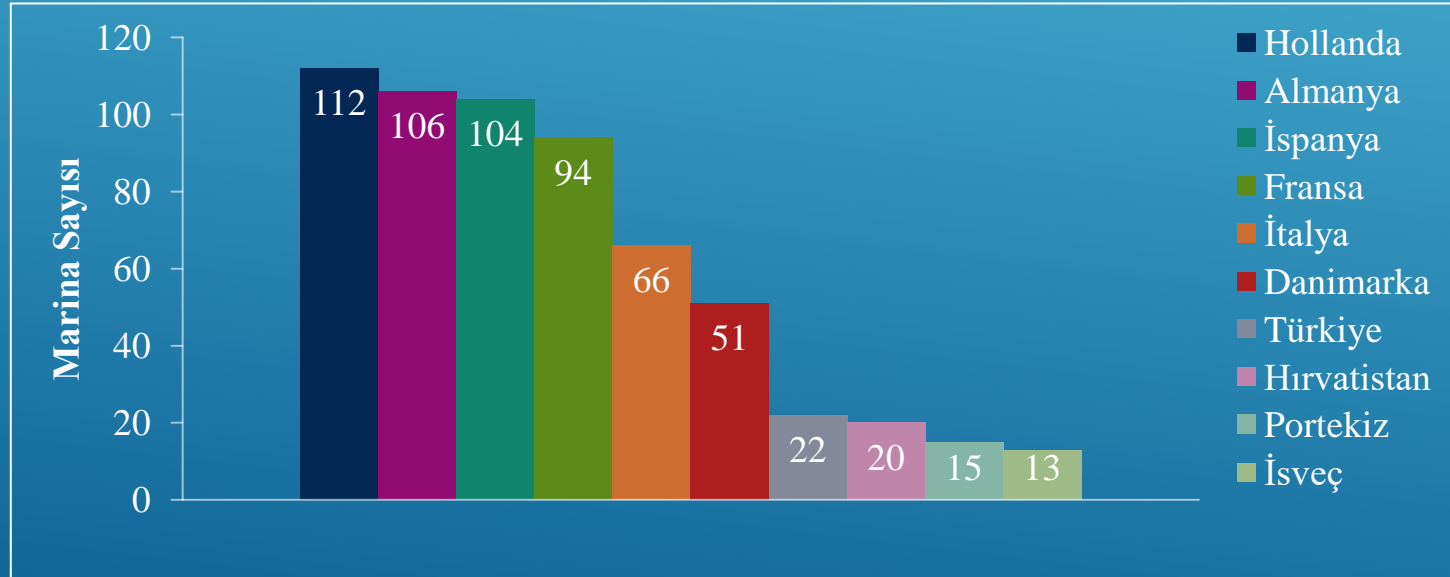

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2015

2015 Yılı Uluslararası Mavi Bayraklı Marina Sıralaması (İlk 10)

Ülke	Plaj Sayısı	Ülke	Plaj Sayısı
1. Hollanda	112	6. Danimarka	51
2. Almanya	106	7. Türkiye	22
3. İspanya	104	8. Hırvatistan	20
4. Fransa	94	9. Portekiz	15
5. İtalya	66	10. İsveç	13
Diğer Toplam	94	Genel Toplam	697

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2015

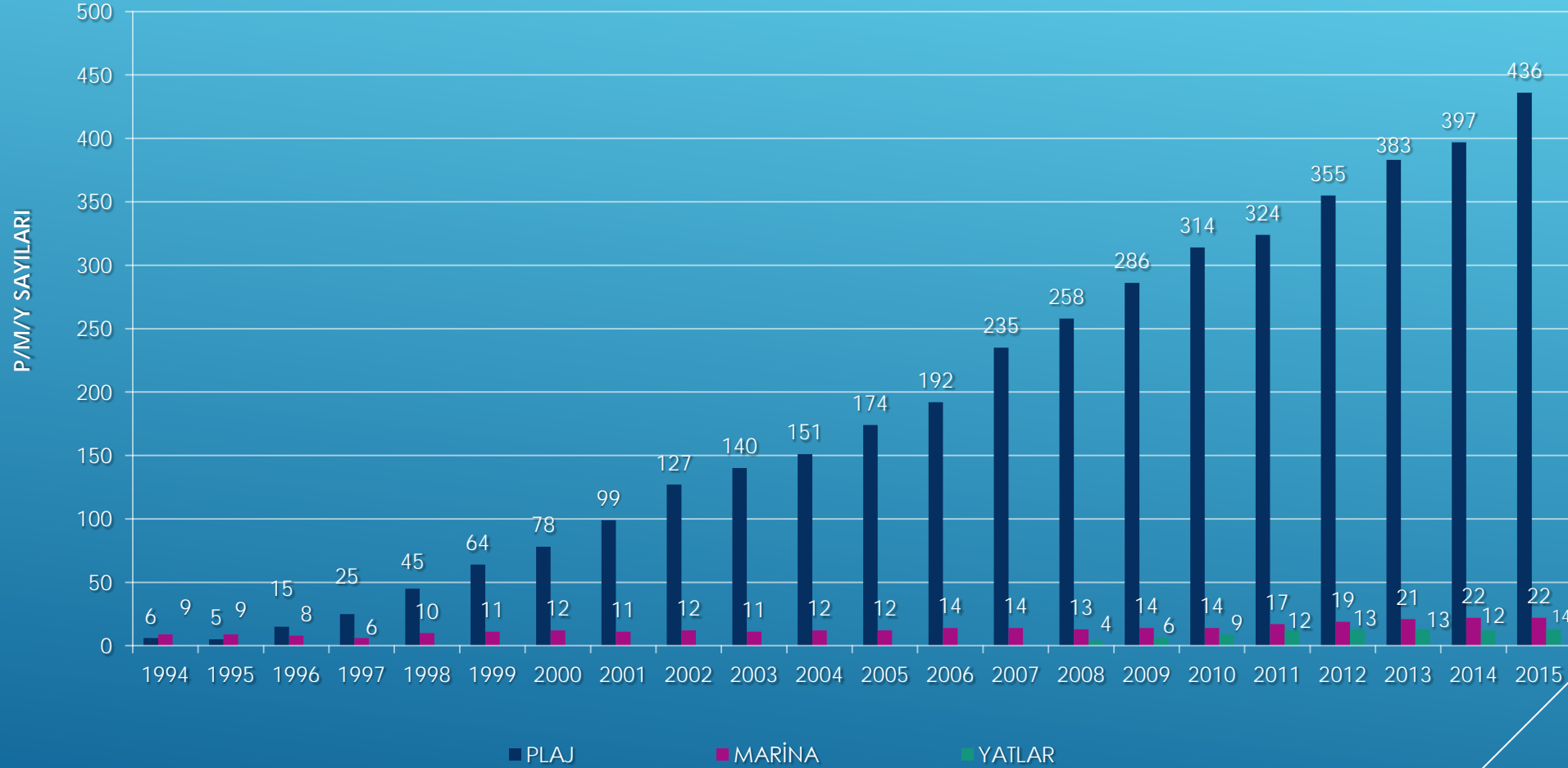
Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2015

Türkiye'nin Yıllara Göre Mavi Bayrak Sayısı Bakımından Uluslararası Sıralamadaki Yeri

Yıllar	Mavi Bayrak Sayısı			Uluslararası Sıralama		
	P	M	Y	P	M	Y
1994	6	9	-	-	-	-
1995	5	9	-	-	-	-
1996	15	8	-	-	-	-
1997	25	6	-	-	-	-
1998	45	10	-	-	-	-
1999	64	11	-	-	-	-
2000	78	12	-	-	-	-
2001	99	11	-	-	-	-
2002	127	12	-	-	-	-
2003	140	11	-	7	10	-
2004	151	12	-	7	10	-
2005	174	12	-	7	10	-
2006	192	14	-	7	10	-
2007	235	14	-	4	10	-
2008	258	13	4	3	11	-
2009	286	14	6	4	11	-
2010	314	14	9	4	9	-
2011	324	17	12	4	9	-
2012	355	19	13	4	8	-
2013	383	21	13	3	7	-
2014	397	22	12	3	7	-
2015	436	22	14	2	7	-

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2015

Türkiye'de Yıllara Göre Mavi Bayrak Sayıları

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2015

Türkiye'de İllere ve Yıllara Göre Mavi Bayrak Sayıları (Son 5 Yıl)

	2011			2012			2013			2014			2015		
	P	M	Y	P	M	Y	P	M	Y	P	M	Y	P	M	Y
Antalya	174	5	7	190	5	5	197	6	5	197	6	4	200	6	3
Muğla	73	7	4	76	7	6	84	7	6	89	7	6	95	7	7
İzmir	20	-	-	32	2	-	36	2	-	43	2	-	45	3	-
Balıkesir	17	1	1	17	1	1	19	1	1	18	1	1	29	1	3
Aydın	20	2	-	22	2	-	25	2	-	25	2	-	26	2	1
Mersin	5	-	-	8	-	-	9	-	-	9	-	-	11	-	-
Çanakkale	5	-	-	5	-	-	6	-	-	6	-	-	8	-	-
İstanbul	-	2	-	2	2	1	3	2	1	3	3	1	5	2	-
Ordu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	4	-	-
Yalova	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	3	1	-
Tekirdağ	1	-	-	1	-	-	1	-	-	2	-	-	2	-	-
Kocaeli	-	-	-	1	-	-	2	-	-	2	-	-	2	-	-
Düzce	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-
Edirne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
Adana	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Kırklareli	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Zonguldak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Samsun	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2015

SONUÇ

- ✓ Mavi bayrak programını uygulayan ülkeler içinde Türkiye'nin önemli bir yere sahip olduğu ve yıllar içinde en hızlı gelişim gösteren ülkeler içinde olduğu görülmektedir.
- ✓ Türkiye'nin Mavi Bayraklı plaj sayısı açısından uluslararası sıralamada 2. sırada yer almasının, ülke deniz turizmine büyük katkı sağladığı düşünülmektedir.
- ✓ Türkiye Mavi Bayraklı marina sayısı açısından Hollanda, Almanya, İspanya gibi ülkeler seviyesine çıkmayı ve plaj sıralamasında olduğu gibi ilk 3 sıraya yerleşmeyi hedeflemelidir.

Diğer taraftan araştırmada bazı kısıtlar mevcuttur;

Mavi Bayrak uygulamasının plaj ve marinaların yanında yat ve balina izleme tekneleri için de uygulanmakta olduğu bilinmektedir. Yat ile ilgili verilere kısmen ulaşılmış ve çalışmada yer verilmiştir.

Fakat balina izleme tekneleri ile ilgili verilere ulaşılamamış ve çalışma kapsamına alınamamıştır.

TEŐEKKÜRLER

